

A tanzániai törpekaméleon tartása és tenyésztése

2007.01.17. 13:01

Rhampholeon (Rieppeleon) brevicaudatus, MATSCHIE 1892.

Rendszertani besorolás:

Törzs: Gerincesek (Vertebrata)

Osztály: Hüllők (Reptilia)

Alosztály: Lepidosauria

Rend: Pikkelyes hüllők (Squamata)

Alrend: Gyíkok (Sauria)

Család: Kaméleonfélék (Chamaeleonidae)

Alcsalád: Kaméleonfélék (Chamaeleoninae)

Tanzániai törpekaméleon

Írta: Balog Anita

2014. január 07. kedd, 09:20 -

Nemzetség: Rhampholeon (Rieppeleon)

Faj: brevicaudatus

Származás: Afrika, Tanzánia partvidékhez közeli területei, a tengerszinttől 1300 m magasságig.

Élőhely: Örökzöld esőerdők, „köderdők” talaj- és cserjeszintje, valamint kimerészkedik kellő fedettségű füves területekre is.

Leírás: Sokat tanakodtunk, vajon mit érezhetett a faj leírója, amikor először megpillantotta ezt az avarban rejtőzködő 6-8 cm-es törpekaméleont. Elmosolyodott a kis állatka erőfeszítésén, amint éppen azt próbálta beadni az őt figyelő felfedezőnek, hogy ő csak egy kis száraz levélke. Vagy esetleg azt gondolta, hogy egy bébikaméleont lát.

Apró méretei ellenére ugyanúgy magán viseli a kaméleonokra jellemző morfológiai bélyegeket „bonsai” méretben. Van néhány érdekesség, amely azonban a törpekaméleonok csoportjára jellemző. Hirtelen stresszhatáskor a tetszhalál (akinesia) fortélyát veti be, ami percekig is eltart.

Ilyenkor elfeketedve, lemerevedve, szemét becsukva hever a „becsapódás” helyén. A kutatók azt is megfigyelték, hogy a testükön látható zöld színek a magas páratartalom miatt a bőrön megtelepedő moszat- ill. mohafajoknak köszönhető. Természetesen ez nem ártalmas egészségükre, inkább segít a tökéletes mimikri elsajátításában.

Testfelépítés: A nagytestű kaméleonokhoz képest formájuk kissé bizarr. Fejük kicsi, szinte nyak nélkül folytatódik a test hátsó részei felé. Az állat leginkább egy hegyes levélkére hasonlít, a szemei felett már-már szarvacskákra emlékeztető kitüremkedésekkel. Legmókásabb a mindkét nemre jellemző 1 pixelnyi szakállka, emiatt egyes nyelvekben a szakállas törpekaméleon elnevezést használják. Testük rövid, zömök. Hátukon, főleg a hímeken enyhe tarajozottság látható. A testoldalon pedig apró bőrfüggelékek vannak, melyeket meglepően a színével együtt változtatni is képesek. Színük általában barna és árnyalatai, de láttunk már szinte elfehéredő kaméleont is. Mintájuk valóban száraz levélre emlékeztet, néha még az erezetet is lemásolva. A hímekre leggyakrabban a hosszanti csíkozottság jellemző, de ez nem 100%-os határozó bélyeg.

Szintén enyhe mosolygásra ad okot, ha állatkánk farkáról kell szót ejteni. Ugyanis, ez alapján hívhatnánk tömpefarkú kaméleonnak is, annyira rövidke. Így a kapaszkodásban nem sok segítségre számíthat, ám hihetetlennek tűnik, de enyhén „feltekerni” ugyanúgy képes, mint a többi kaméleon. Ha a farkát megmosolyogtuk, akkor lábait szemlélve azt gondolhatjuk, ilyen nincs is. Hogyan képes ez a pálcika hatású, mintegy 2-3mm vastagságú láb szállítani az egész állatot. Ennek ellenére meglehetősen ügyesen mozog a vékony gallyakon, igaz, nem sieti el a dolgot. A 0,5 cm/sec sebesség általánosnak mondható.

Életmód: Sok herpetológus talajlakóként említi, amire testméretéből és a levélmimikriából is lehet következtetni. Azonban nálunk a terráriumban nagyon kedvelik a „magasba” mászást is, gondolom, ez a természetben sincs másként. Táplálékuk is viszonylag a talajhoz köti őket, hiszen lassú mozgású rovarokat, lárvákat esetleg férgeket fogyasztanak. Igen gondosan cserkészik be a kiszemelt falatot, és egy mozdulatot sem tesznek feleslegesen. Ha úgy ítélik, nincs esély a sikeres vadászatra, inkább megtorpanva szemlélik tovább a környező világ alakulását. A táplálékszerzés a kaméleonoktól elvárható módon történik, hosszú nyelvükkel ragadják meg az arra járó jelentkezőt. Hazájukban az éghajlat állandónak mondható,

egyenletes meleggel és magas páratartalommal. Ezért nincs igazán elkülönülő szaporodási időszak, egész évben történhet párzás, persze ha összefutnak rövid életük során. A párosodás hatékonyságának növelésére speciális tulajdonság alakult ki a pöttömnyi nőstényekben. Képesek tárolni a hím spermáját hosszú ideig, így egyetlen kopulációt követően akár 6-8 fészekaljnyi termékeny tojást is lerakhatnak. Ennek jelentősége még nagyobb annak tudatában, hogy életkoruk 1,5-3 évnél nem hosszabb. Viselkedésükben mind a felnőttek, mind a fiatalok igen visszafogottnak mondhatók. Nincsenek parázs viták, felfuvalkodott összeharapások. A legnagyobb agressziójuk kimerül ún. testvibrációban, ami egy, a kézbevételekor jól érezhető rezgés.

Terrárium tartás, tenyésztés: Kis mozgásigényű faj, eszerint a terrárium méretének sem kell a Rekordok Könyvében szerepelnie. Egy 40x40cm alapterületű, 50cm magas jól szellőző „edényben” 4-5 egyed kellemesen elvan. A berendezés élőhelyszerűen sűrűn növényesített és gallyakkal gazdagon ellátott legyen. A talaj feldobható gyűjtött avarral, amit ők is előszeretettel használnak búvóhelyként.

Élőnövényként megfelelők:

Szoba fikusz- (*Ficus benjamina*) apró levelű fajtái ('Natassja', 'Safari', 'Viandii')

Kis növésű páfrányok (*Pellea* sp., *Nephrolepis* sp., *Davallia* sp., *Blechnum* sp.)

Vékonylevelű szobanövények (*Beaucarnea recurvata*, *Dracaena marginata*, *Chlorophytum* sp.)

Talajként legjobb a rostos, darált tőzeg vagy a kókuszrost darálék 8-10 cm vastagságban.

Hőmérsékletigényük nem túl magas, de nem is olyan alacsony, mint egyes hegyvidéki *Brookesia* fajké, amelyeknek már 24 fok feletti hő letálisnak számít. Átlagosan 18-25 fok

Tanzániai törpekaméleon

Írta: Balog Anita

2014. január 07. kedd, 09:20 -

között érzik jól magukat, 28 fok felett pedig megkeresik a terrárium leghűvösebb részét.

Táplálásukra megfelel az összes, kereskedelemben kapható, ám az ő méreteikhez arányuló eleségállat. A változatosság eléréséhez szintén gyűjthetünk a szabadból is rovarokat, ha van elég jó idegállapotunk a 0,5-2 cm-es méretig terjedő prédaállatok befogására.

Alkalmazható fajok:

Tenyésztettek:

Röpképtelen muslica

, apró viaszmolyméhnyó, léglárvák, kisebb méretű lisztkukac, a tücsökfajok napos, illetve légyméretű egyedei.

Szabadban gyűjthetők (kizárólag a természetvédelmi oltalom alá nem eső fajok!):

Apró legyek, lámpafényhez csalogatott molylepkék, éjszakai rovarok, szöcskék, sáskák fiatal egyedei, levéltetvek, ugróvillások.

Tenyésztéshez kisebb csapatban célszerű tartani (2 hím, 4-5 nőstény). A párzás órákig eltarthat, sőt megfigyeltünk már több napig „lovagló” hímet. A párzást követő 2-4 hét múltán lehet számítani a fészeképítésre, ami egy 6-8 cm mély gödröcskét jelent. Ide rakja 2-4 db, Tic-Tac cukorkára emlékeztető tojását. Keltetőközegnek legjobb a vermikulit, de nálunk jobban bevált a terráriumban hagyott tojások keltetése. Ez azért lehetséges, mert keltetési hőmérséklet 22-24 fok. A tojásokban gyorsan kifejlődnek az embriók és 50-60 nap múltán ki is kelnek a szüleik kicsinyített másai. Ha a felnőtt állatok méreteire is már csodálattal tekintettünk, akkor az 1-1,5 cm hosszúságú, frissen kikelt fiataloktól el fogunk olvadni. Elég gyorsan nőnek, 3-4 hónapos korukban már ivarérettnek számítanak és elérhetik a 3-4 cm-es „rekordhosszúságot”.

Jótanács kezdőknek:

Aki ezt a fajt választja, jó, ha előre gondoskodik a nyári időszakban a terrárium hűtéséről. Ehhez segítséget nyújthat kis méretű (számítógépekhez való) ventilátorok használata. Bár nem agresszív vérmérsékletű állatok, mégsem az első helyen állnak a kézhez szoktatható, „babusgatható” fajok listáján. Egyrészt törekeny testük, másrészt stresszhatásokra való érzékenységük miatt. És hát az se felejtjük el, hogy életmódjuk miatt nem tartoznak a leglátványosabb terráriumi állatok közé. Ezek miatt kezdőknek semmiképp nem ajánlott, bár előnyeikhez hozzátartozik a viszonylag könnyű tartás, alacsony áruk, kis helyigényük és keltetőberendezés nélküli sikeres szaporításuk.

2007. január

Tanzániai törpekaméleon

Írta: Balog Anita

2014. január 07. kedd, 09:20 -

írta: Orosz Oszkár